Proloog

Er is een plastic fles op de keukenvloer gevallen waar terpentine in zat om de houtkachel mee aan te steken. Met de punt van mijn schoen duw ik hem uit het looppad, bukken lukt op mijn leeftijd niet meer goed. De fles rolt terug naar de plek waar hij lag. Ik doe verder geen moeite. Straks moet ik de politie bellen en mijn boeken liggen nog opengeslagen op tafel in de woonkamer. Het is beter als anderen ze niet zien. Een mens moet niet al zijn kennis en hersenspinsels willen delen, heb ik geleerd. Rustig sla ik ze dicht en zet ze in de kast voor ik mijn schetsboek pak. Tekenen helpt om mijn gedachten te ordenen en dat heb ik nu nodig. Buiten, voor mijn deur, staat een auto van een verhuurbedrijf. Aan de sporen in de sneeuw te zien is de chauffeur geslipt alvorens tegen een boom tot stilstand te komen.

Ik begin te tekenen. Een gezicht, wild haar, krullen. Eerst is de blik in haar ogen nog lief, zacht, maar bij iedere volgende tekening verandert hij. Van boos, naar kwaadaardig, naar ontzet, vol afschuw. De krullen worden likkende vlammen. Er trekt een rilling langs mijn rug. Ik heb het koud, dat is het. Buiten vriest het en de kachel is niet aan.

Mezelf vastgrijpend aan de tafel kom ik overeind en schuifel naar de achterdeur. De houtopslag is pas bijgevuld. Het kost me een paar keer heen en weer lopen om voldoende kloofhout te verzamelen voor de avond.

Terwijl ik kranten tot een prop knijp en samen met twee blokken in de kachel leg, vraag ik me af wat ik moet doen. Uit gewoonte grijp

ik naar de fles terpentine die niet langer op de plank naast de kachel staat. Zonder zal het ook wel lukken. De eerste lucifer die ik afstrijk gloeit op en gaat dan meteen weer uit, maar de tweede blijft branden. Als de vlam het krantenpapier begint op te vreten, sluit ik het deurtje van de kachel en zet de schuif open. Een poosje staar ik naar het vuur dat steeds hoger oplaait. Het intrigeert me, vuur. Zonder kan een mens niet leven. Vuur vreet, verzengt. As tot as, stof tot stof. Zo gaat het met ons sterfelijke mensen. Vroeger al, en nu nog.

Als mijn handen warm zijn, ga ik weer aan tafel zitten en teken verder tot mijn blok bijna vol is en mijn hoofd leeg. Het is tijd om de politie te bellen.

1

Maandag 2 februari

Er is iets gaande bij de administratie, want ik hoor Rachida en haar collega's twee deuren verderop giechelen waardoor mijn concentratie verslapt. Net wil ik de deur van mijn kantoor sluiten als Rachida de gang op komt lopen. Zij en ik zijn op dezelfde dag aangenomen en inmiddels werken we allebei al veertien jaar bij dit mediabedrijf.

'Heb je een minuutje voor me?' vraagt Rachida met een big smile op haar gezicht.

'Eentje dan,' zeg ik. Eigenlijk heb ik het razend druk. Morgenvroeg is er redactieoverleg voor een nieuwe realityserie en dat moet nog voorbereid worden, maar ik ben er de persoon niet naar om een collega met een 'nee' weg te sturen.

'Fijn. Ga jij deze winter weer op skivakantie, zoals ieder jaar?' Er verschijnt een twinkeling in Rachida's ogen. Ze broedt ergens op en dat maakt me nieuwsgierig.

'Ja. Waarom vraag je dat?'

Rachida kijkt naar links. Ik volg haar blik en zie haar collega's een beetje lacherig in de deuropening van de administratie staan.

Rachida leunt tegen de muur om ze aan mijn zicht te onttrekken. 'En wáár ga je dit jaar naartoe?' Er speelt een glimlachje rond haar mond.

‘Gewoon, het Zillertal, zoals altijd. Maar waarom wil je dit allemaal weten?’

Ze draait zich half om en maakt een overwinningsgebaar richting het lachende clubje.

‘Yes!’ roept ze er luidkeels bij. Dan legt ze een hand op mijn schouder. ‘Sorry, Ilse. Niet kwaad worden. We hebben een wedje gelegd over jouw vakantiebestemming en nu heb ik een grote reep Tony’s Chocolonely karamel zeezout gewonnen. We delen hem.’ Ze werpt me een goedbedoeld kushandje toe en loopt al juichend terug naar de administratie.

Een seconde blijf ik in verwarring staan terwijl het bij me inzinkt dat Rachida chocoladerepen wint dankzij mijn voorspelbare leven. Rustig sluit ik de deur en ga weer achter mijn bureau zitten. Terwijl ik mijn mailprogramma open, blijven mijn hersenen steken bij het vreemde gebeuren. Niet alleen voel ik me in de maling genomen, ook lijken mijn dagen ineens dodelijk saai en dat heb ik nog nooit zo ervaren. Moet ik er iets van zeggen of het afdoen als een zeer oncollegiale grap en erover zwijgen? Uit gemak kies ik voor het laatste. Rachida is de lolbroek van de afdeling, dit heeft ze vast niet gemeen bedoeld, maar toch… In gedachten laat ik mijn leven van de afgelopen vijf jaar de revue passeren. Mijn wekker gaat dagelijks om dezelfde tijd af, ook in het weekend, en ’s avonds ga ik op een vaste tijd slapen. De klok vertelt me wanneer ik moet eten en mijn ontspanning bestaat uit tennissen op zaterdagochtend met een koffietje aan de bar na afloop, een wekelijkse keramiekles – altijd dezelfde dag, hetzelfde tijdstip – en een sporadisch restaurantbezoek. De meeste uitnodigingen voor feestjes sla ik met een smoes af.

Niets is meer leuk sinds 14 februari 2021. Sinds vijf jaar geleden. Die dag kreeg ik een telefoontje dat nog altijd bij me

nadreunt. Mirjam hing huilend aan de lijn om te vertellen dat ze nu ook nog haar enige zus had verloren, mijn beste vriendin, Saskia. Terwijl ik clichés dropte als 'het komt goed' en 'je bent niet alleen', voelde ik me vanbinnen leeg worden, alsof mijn borst hol trok om plaats te maken voor een zwarte diepte. Toen ze eindelijk ophing, begon de wereld te tollen.

Volgens Jari, mijn vriend, ben ik flauwgevallen en een paar minuten buiten bewustzijn geweest. Zelf kan ik me niets meer van die middag herinneren, behalve dat oeverloos lange telefoontje met Mirjam die zo opging in haar eigen verdriet, dat ze vergat naar het mijne te vragen.

'Logisch,' zei ik maanden later tegen Jari toen hij er voor de zoveelste keer een opmerking over maakte. 'Saskia is haar zusje én ze zijn hun ouders jong verloren, Mirjam is nu als enige van het gezin nog over.'

Hij was het er niet mee eens en wierp tegen dat Saskia en ik elkaar al achtentwintig jaar kenden en dat klopt. Mirjam was nog niet eens geboren toen de Pippi Langkous-achtige spring-in-'t-veld met haar stugge rode vlechtjes naast me werd gezet in de kleuterklas.

'Dit is Saskia, ze is hier nieuw komen wonen,' had de kleuterleidster gezegd.

Vanaf dag één waren we vier handen op één buik en zo is het altijd gebleven. Ilse en Saskia, Saskia en Ilse. Alsof we een tweeling waren.

Er is een leven van vóór Saskia's ongeluk en eentje van daarna. Nog steeds voelt het alsof ik geamputeerd ben. Haar dood werd het kantelpunt in mijn leven. Ineens kwam alles tot stilstand. Waarom moest ze tegen een boom crashen in de bossen van Noorwegen? Op een plek waar bijna niemand woont? Behalve haar schoonouders en een handjevol vissersgezinnen die de

barre weersomstandigheden accepteren omdat ze er al generaties lang geworteld zijn?

Er wellen tranen op in mijn ooghoeken. Ik veeg ze met de mouw van mijn witte blouse weg. Zwarte mascaravlekken blijven achter op de stof, als stille getuigen van een verdriet dat nooit over lijkt te gaan.

Het hele gebeuren zit me nog dwars als ik om halfzes 's middags de deur van Rosa's ceramic open. Rosa is een Braziliaanse met de schwung van Frida Kahlo. Ze deelt ook haar liefde voor kleuren met Frida, want haar atelier is een bonte kakofonie van rood, geel, groen, blauw en alles wat daartussenin zit, maar vreemd genoeg kalmeert de hysterische aankleding me. Als iemand me vijf jaar geleden had verteld dat ik het beste zou ontspannen tijdens het kneden van een stuk klei te midden van een regenboog aan kleuren, had ik op mijn voorhoofd getikt. En toch is het zo. Voor mij is het therapie, eentje die ik op aanraden van een rouwverwerkingstherapeut volg.

Met twee handen til ik mijn project van een plank: een grote schaal voor hapjes in de vorm van een vis. Eigenlijk is het zonde van mijn tijd, want we nodigen nog maar zelden vrienden uit voor een spelletjesavond of verjaardag. Vandaag wil ik beginnen met schilderen. Gedachteloos zet ik alles klaar.

'Je ziet er verdrietig uit,' merkt een oudere vrouw op die iedere donderdag naast me zit. 'Is er iets aan de hand?'

'Vind jij mij saai?' vraag ik haar plompverloren.

De vrouw begint te lachen. 'Hoe kom je daar nou bij. En dan, wat maakt het uit wat ik of wie dan ook van jou vindt? Vind jij jezelf saai?'

Terwijl ik met grijsblauwe verf aan de slag ga, denk ik na. Vroeger zou niemand mij als saai hebben omschreven. Ik was ook niet zo uitgesproken als Saskia, maar saai? De laatste jaren

ben ik veranderd. Stiller geworden, bedachtzamer. Een beetje zoals Jari, mijn vriend die boswachter is van de Oostvaardersplassen, maar dan zonder zijn stoere mannenkant. Zevenendertig jaar en verlamd door het leven zelf koos ik voor een veilig bestaan dat me tot stilstand heeft gebracht op een rangeerterrein. Voor eeuwig langs de zijlijn.

Rosa komt naast me staan en geeft ongevraagd kleuradvies, zoals altijd, dat ik in de wind sla waardoor ik met een schaal in één weinig sprekende tint eindig, als een manifestatie van de saaie creatief maker. Dat heb ik me nooit eerder zo pijnlijk gerealiseerd als nu. Voor het eerst sinds ik bij Rosa lessen volg, weigert mijn lichaam te ontspannen. In plaats daarvan staan mijn nekspieren zo strak als staalkabels. Resoluut schuif ik mijn stoel naar achteren en leg het project 'schaal' terug op de plank. Dit heeft geen zin.

'Sorry, het gaat vandaag niet. Volgende keer beter,' zeg ik tegen Rosa.

Voor de zekerheid geef ik mijn buurvrouw een kort kneepje in haar schouder om haar te laten weten dat ze me niet heeft weggejaagd met haar tegenvraag.

Onderweg naar huis fiets ik langs de tennisbaan. Ondanks de februarikou hoor ik de geruststellende klanken van tennisballen die weggeslagen worden. De ramen van de kantine zijn beslagen. Kort overweeg ik om mijn fiets op slot te zetten en bij mijn tennismaatjes aan de bar te kruipen, maar dan duw ik de trapper toch weer naar beneden. Op de automatische piloot sla ik links- en rechtsaf tot ik de steeg naast ons huis in rij. Binnen is alles donker, Jari is er nog niet. Doorgaans staat hij in de keuken pasta of pizza klaar te maken als ik thuiskom van keramiekles, maar ik ben vroeger dan gebruikelijk. Voor de poort stap ik af en duw mijn fiets de tuin in. De buitenlamp springt niet aan,

waardoor ik mijn weg in het donker moet zien te vinden. Niet handig voor iemand die nachtblind is. Op de tast open ik de schuurdeur en tik tegen de lichtschakelaar. De tl-balk springt knipperend aan. Voor de zekerheid zet ik mijn fiets op slot, zoals iedere avond. Sinds Jari het schuurslot moeiteloos met een uit elkaar getrokken paperclip opende omdat we geen van beiden een sleutel bij ons hadden, heb ik er weinig vertrouwen meer in.

Ik open de achterdeur en ga naar binnen. Onderweg naar de hal tik ik met mijn hand tegen iedere lichtschakelaar tot alle lampen branden. Nadat ik mijn jas heb opgehangen buk ik om de post van de mat te pakken. Twee blauwe enveloppen, een rekening van een onbekend bedrijf die gericht is aan Jari en een rode envelop waarop allebei onze namen in blokletters staan geschreven. Met een boog gooi ik het stapeltje op de ontbijtbar en vul de waterkoker. Zittend op een van de krukken wacht ik tot het water op temperatuur is. Opnieuw glijden mijn gedachten naar de weddenschap van mijn collega's. Jari en ik gaan niet alleen al vijf jaar skiën in het Zillertal, ook gaan we al vijf zomers lang twee weken naar Menorca en altijd naar hetzelfde hotel. Bij het boeken vraag ik steevast om kamer twaalf vanwege het tweepersoonsbed en, nog veel belangrijker, het mooie uitzicht op zee. We leiden een leven zonder verrassingen, waarin ik al uit het veld geslagen ben door een opmerking van een collega.

De waterkoker slaat af. Ik schenk een theeglas vol en hang er een zakje in. Lusteloos scrol ik door mijn apps. Er lijkt ophef te zijn ontstaan in de groep Vrienden van Sas. Ik loop achtenzestig berichten achter. Voor ik ze open – meestal laat ik een gesprek met zoveel berichten aan me voorbijgaan – bekijk ik mijn mails. Drie stuks dirigeer ik ongezien naar de spambox, de vierde open ik. Het is de bevestiging van het hotel in Oostenrijk, ze ontvan-

gen ons dit jaar graag weer. Een poosje staar ik naar de tekst. Als Rachida me niet met mijn neus op de feiten had gedrukt, zou ik blij zijn geweest dat er nog een kamer vrij was, maar het enige wat er nu door mijn hoofd schiet, is de reeks wegnummers die we elk jaar dwars door Duitsland rijden naar onze bestemming.

Ik sluit de mail en neem een slok thee. Die is nog te heet, mijn lip doet gemeen zeer. De tranen springen in mijn ogen en dat is niet alleen vanwege die rot-thee. Met mijn vinger open ik een van de twee blauwe enveloppen. De belastingdienst nodigt me uit om aangifte te doen. Waarschijnlijk zit er in de andere brief, die aan Jari is gericht, een identieke uitnodiging. Als laatste pak ik de vierkante rode envelop en wil hem net openscheuren, als mijn telefoon gaat. Jari. Met een tik tegen het scherm beantwoord ik zijn oproep.

'Ben je onderweg naar huis?' vraag ik, in de hoop dat hij langs onze favoriete pizzeria kan rijden voor twee calzones.

'Over een minuut ga ik op pad. Onderweg stop ik kort bij mijn ouders. Vanmiddag belde mijn vader in paniek op dat mijn moeder plotseling hoge koorts heeft gekregen. De huisarts is erbij geweest en die heeft haar met een paar paracetamol naar bed gestuurd. Alles is goed, maar ik wil even checken of pa inmiddels van de schrik bekomen is.'

'Ach, wat naar!' Mijn schoonouders zijn lieverds én zeventig plus. Dan hakt een 'virusje' er hard in. 'Geef ze maar een knuffel van me.'

Nadat ik heb gevraagd of hij onderweg pizza's wil meenemen, is het weer stil in huis. De rode envelop ligt afwachtend voor me op de bar. Ik haal er een dubbele ansichtkaart uit waar ballonnen, hoedjes en toeters op staan. Half en half verwacht ik dat een van mijn vriendinnen een 'zwemkleding meenemen'-feestje geeft, enkel en alleen voor de lol, zoals ze wel vaker doet.

Maar zodra ik de kaart openklap, zie ik Saskia's naam in grote oranje seventies letters staan met daaronder een handgeschreven tekstje.

Lieve Ilse, 14 februari , op Valentijnsdag, is het alweer vijf jaar geleden dat ik afscheid moest nemen van mijn grote liefde, Saskia de Heer. Dit jaar wil ik haar leven vieren, samen met jou en alle anderen die haar gekend hebben. Kom jij ook? Laat het me weten! Liefs, Emil Andersen.

De kaart valt uit mijn handen en belandt op de houten vloer. Een paar seconden staar ik met open mond naar de ballonnen die op de grond liggen. Emil is gek geworden. Stapelgek. Saskia is dood. Hoezo wil hij dat feit gaan vieren! Uit pure woede scheur ik de kaart en de envelop in duizend stukjes en smijt die de kamer in. De gekleurde papiertjes dwarrelen als confetti door de lucht. Door mijn tranen zie ik twee keer zoveel snippers neerdalen. Het is alsof mijn beste vriendin ineens uitgestrooid ligt in mijn woonkamer.

Emil Andersen, de Noor met wie Saskia verkering kreeg tijdens opnamen in Italië, de man wiens ouders in het uiterste noordoostelijke puntje van Noorwegen wonen, in Vardø, om precies te zijn, de plek waar Saskia de dood vond. Ze zouden gaan trouwen, die zomer van 2021, en Saskia had mij gevraagd om haar getuige te zijn. Nooit heb ik begrepen wat ze nou precies in Emil zag, maar hun liefde spatte ervan af en daarom was het goed. Vijf jaar geleden stond er een gebroken man bij haar graf, iemand die de scherven van zijn leven bij wijze van spreken rond zijn voeten zag liggen. En nu wil diezelfde man Saskia's vijfjarig dood-zijn vieren. Vroeger noemde ik hem weleens Enigma – een ondoorgrondelijk mens – in plaats van Emil. Nu

verrast hij me weer. Het bloed klopt in mijn slapen. Nijdig haal ik de stofzuiger uit de gangkast. Pas als ik het laatste snippertje in de zuigmond zie verdwijnen, zakt mijn razernij tot er slechts een klein waakvlammetje overblijft.